

Skola. Misslyckad strategi att snabbare få ut studenter i arbetslivet

Hur tänkte du inför ditt gymnasieval?

Ida-Vera Hedman, 16, hantverksprogrammet skråreri, mode, design, S:t Eriks gymnasium:
- Jag var inspirerad av min syster och ville egentligen bli journalist och skriva om mode och då ville jag veta vad jag pratar om. Det var ganska läskigt att välja ett program med så tydlig inriktning eftersom det begränsar mina valmöjligheter

sedan. Jag hade aldrig valt detta programmet om jag inte kunnat läsa högskoleförberedande kurser eftersom jag vill läsa journalistik på universitetet. Jag kommer nog att göra det direkt efter studenten. Jag känner mig själv och skulle jag börja jobba som sömmerska och tjäna pengar så skulle det nog aldrig bli av annars."

Paulina Linder, 16, samhällsprogrammet inriktning medier:

- Jag valde samhälle beteendevetenskap först men bytte. Vi får prata i radio på skolans hemsida och lär oss att stå framför kameran. Det är bra träning i att prata inför andra och gör att man blir säkrare i sig själv. Det känns som en bra grund som man kan ha nytta av i arbetslivet. Jag kommer nog att plugga vidare, men vet inte till vad.

Tobias Usterud, 16, elprogrammet:

- Jag ville ha ett arbete där jag får röra på mig. Först funderade jag på rörmokare men sedan såg jag en video på nätet med en tjej som läste elprogrammet. Hon beskrev det som varierande och fritt och det lät precis som det jag letade efter. Jag är nöjd med mitt val och gillar att det inte bara är teori, men jag ska läsa kurserna för att få högskolebehörighet.

Nils Sjöberg, 16, naturvetenskapliga programmet:

- Först gick jag el-programmet men bytte ganska snabbt. Jag hade bara valt det för att det kändes skönt med nåt slappt. Men jag är en tänkare och det var för enkelt. Jag pratade med syro redan första veckan och fick prova på en dag på natur. Det kändes helt rätt så jag bytte. Jag har inga bestämda planer för vad jag vill bli.

Moa Berg, 17, hantverksprogrammet med inriktning fänsnickeri:

- Jag gick på teknikprogrammet först. Redan efter en vecka insåg jag att jag inte är någon pluggtjej, men gick ändå kvar i ett år. Sen flyttade jag till Stockholm från Piteå och började här för jag tycker om att snickra. Jag vill designa barmöbler men jag vill bli dagisfröken också. Därför kommer jag att läsa extrakurserna för att kunna söka till högskolan.

Emma Berggren, 16, samhällsprogrammet inriktning medier:

- Jag ville läsa något med en inriktning. Att gå på samhälle kändes som en fortsättning på nian. Först sökte jag till samhälle beteendevetenskap men kom inte in. Nu är jag jättenöjd med media. Vi gör en massa praktiska övningar och man behöver inte sitta inne i klassrummet hela tiden. Nu tror jag att jag vill bli journalist eller författare.

Yrkeslinjer nobbas av både gymnasieskolor och elever

Gymnasievalet skulle bli en tydligare vattendelare - de som snabbt ville ut i arbetslivet skulle välja bort vidare studier helt. Men den strategin har skrämt bort många elever från yrkesutbildningarna. Och flera gymnasieskolor har valt att ändå lägga in högskoleförberedande kurser i yrkeslevers scheman.

Erik Olsson
erik.olsson@dn.se

● Yrkeslever skulle inte behöva läsa teoretiska ämnen och i onödan kämpa för högskolebehörighet. Det var en av utbildningsminister Jan Björklunds (FP) hjärtefrågor inför sjösättningen av den nya gymnasieskolan nu i höst.

Regeringen har lanserat den nya gymnasieskolan som ett vägval mellan yrkesutbildning och förberedelse för högskolan. Det ser nu alltmer

ut som en misslyckad strategi. Elevernas intresse för yrkesprogrammen har minskat och flera gymnasieskolor lyfter aktivt fram de högskoleförberedande kurserna även på yrkesutbildningarna. Eleverna får då använda sitt individuella val för dessa lektioner, i vissa fall handlar det även om utökad skoltid.

- Om man verkligen vill så går de att välja bort. Men vi vill göra det tydligt att normalfallet ska vara att man läser även dessa kurser, säger Bo-Åke Andersson, rektor på Stockholms praktiska gymnasium.

Flera gymnasieskolor som DN talat med har valt att göra samma sak och enligt Bo-Åke Andersson är förklaringen enkel:

- Vi tycker inte att en 16-åring är tillräckligt gammal för att fatta ett så avgörande beslut om sin framtid.

Jan Björklund ser dock inte detta som att skolorna motarbetar hans reform.

- Det är helt okej. Så länge man ger den elev som känner att man är på väg att gå in i väggen att välja bort detta så ser jag inte det som ett problem, säger han.

En rapport från Skolverket som presenterades tidigare i höst visade att i genomsnitt mer än var tionde elev som påbörjade sin gymnasieutbildning 2006 bytte program. Yrkesleverna var dock klart överrepresenterade bland bytarna. Av de fem program där byten var vanligast var fyra yrkesprogram.

Frågan om obligatorisk högskolebehörighet för alla yrkeslever var en hett omdebatterad fråga inför förra valet. De rödgröna lovade då att de vid en valvinst skulle riva upp regeringens reform.

Regeringens budskap har varit att yrkesprogrammen skulle bli ett bättre alternativ för "skoltrötta" elever. De preliminära siffror som skolverket presenterat visar dock

Fakta. Nya gymnasieskolan

Jobb direkt efter skolan målet

Regeringen har beslutat att det ska vara en tydlig skillnad mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program med olika examen. Syftet är att det ska gå att påbörja ett yrke efter yrkesutbildningen.

Eleverna på yrkesprogrammen får inte längre grundläggande högskolebehörighet om de inte utökar utbildningen med mer svenska och engelska.

Den nya gymnasieskolan, som startade i höst, har 18 nationella program varav 12 är yrkesprogram och 6 är högskoleförberedande program. DN

att reformen fått andelen antagna elever att sjunka med omkring tio procentenheter på yrkeslinjerna.

Enligt en färsk undersökning från organisationen Studentum har 87 procent inte en aning om vad de vill bli när de går i grundskolan. En stor andel av de 1130 personer som deltog i undersökningen känner sig osäkra även efter studenten, och 70 procent tror att det är vanligt att man ångrar sitt gymnasieval.

Är det då rimligt att göra gymnasievalet till en sådan vattendelare?

- Jag håller inte med om den beskrivningen. Men vi måste ha bra alternativ för de ungdomar som inte är inriktade på akademiska studier. En viktig orsak till att vi har så hög ungdomsarbetslöshet i Sverige är att vi tidigare haft en gymnasieskola där en tredjedel antingen hoppat av eller gått ut med ofullständiga betyg, säger Jan Björklund och tillägger att det fortfarande finns möjligheten att läsa på komvux.